

MONITOR

zpravodajský čtrnáctideník

ROČNÍK IV., ČÍSLO 4

22. únor 2007

(za dobrovolné příspěvky)

ROK STÉHO VÝROČÍ BLAHOREČENÍ SV. PANÍ ZDISLAVY – PATRONKY RODIN

Tradice Otců

Z výkladů žalmů svatého biskupa Ambrože

Neustále bychom měli srdcem i ústy uvažovat o moudrosti. Tvůj jazyk ať pronáší úsudek, zákon tvého Boha ať je v tvém srdci. Proto ti Písmo říká: *Mluv o nich, když budeš přebývat doma, když budeš na cestách, když budeš ležet i stát.* Mluvme tedy o Pánu Ježíši, neboť on je sama moudrost a slovo, Slovo Boží.

Je totiž psáno i toto: *Otevři svá ústa Božímu slovu.* Ať ten, kdo mluví Boží řečí a uvažuje o Božích slovech, přímo dýchá Bohem. Vždycky mluvmе o Bohu. Když mluvíme o moudrosti, je to on; když o ctnosti, je to také on; když o spravedlnosti, je to opět on; když o míru, i to je on; když mluvíme o pravdě, životě

a vykoupení, je to stále on.

Otevři svá ústa Božímu slovu, tak tedy je psáno. Ty je otevři, mluví on. Proto řekl David: *Uslyším, co ve mně mluví Pán.* A sám Syn Boží říká: *Otevři ústa a naplním ti je.* Ne všichni ovšem mohou dosáhnout dokonalé moudrosti jako Šalomoun, ani takové jako Daniel. Přece však je Duch moudrosti vléván úměrně všem, totiž všem, kdo věří. Jestliže věříš, máš Ducha moudrosti.

Pouze dvě

„Na světě je jediné důležité bojiště: lidská duše. V ní bojuje Bůh a ďábel o její závratnou cenu.“

„V lidském srdci jsou dvě komnaty: v jedné bydlí Dobro, ve druhé Zlo, nebo jinými slovy, na jedné straně je ďábel, na druhé anděl. Když se pustí do sebe a to je velmi často – v člověku to jiskří zbraněmi a on cítí, že mu téměř puká srdce.“

Takhle se vyznává jedna postava menšího dramatu „Glückspeter“ švédského spisovatele Augusta Strindberga (1849–1912) autora s trýznivým komplexem méněcennosti. Po celý život jej nedokázal překonat, narodil se jedné služce. Byl to tak silný komplex, že napsal svou autobiografii „Syn služky“. Jeho slova však vyjadřují nepopíratelnou pravdu.

Dostojevskij ji definoval s teologickou pronikavostí:

„Na světě je jediné důležité bojiště: lidská duše. V ní bojuje Bůh a ďábel o její závratnou cenu.“

Není to objev spisovatelů a myslitelů posledních století. Již sv. Pavel cítil drama této rozervanosti a lidské křehkosti při volbě mezi dobrem a zlem:

„Jsem si vědom, že ve mně, to je v mém těle, dobro nesídlí. Vůli sice mám, ale dobro konat nedovedu, neboť nekonám dobro, které chci, nýbrž dělám zlo, které nechci.“ (Řím 7, 18-19)

Je to tak trochu nebo až příliš historie každého z nás, jsme v nitru rozdělení mezi to andělské a ďábelské, jež přebývá v komnatách duše. Strindberg se

Ilustrace: Kominklije Bibliothek

malomyslně zastaví tváří v tvář tomuto neustálému boji a je přesvědčen, že člověk je vydán na pospas sám sobě, aniž by měl nějakou oporu. A tu je rozdíl.

Apoštol Pavel se otevírá důvěře a volá:

„Kdo mě vysvobodí od těla propad-

lého smrti? Díky Bohu, je to možné skrze Ježíše Krista našeho Pána.“ (Řím 7, 25).

Bude naše doba postní ve znamení Augusta Strindberga nebo apoštola Pavla?

P. Josef Kolářek SJ

Autor pracuje v České sekci Rádia Vatikán.

ZPRÁVY

Papež vydal postní poselství

Ve svém letošním postním poselství vyzývá Benedikt XVI. všechny, aby předávali ostatním Kristovu lásku a bojovali proti opovržení vůči životu, vykořisťování lidí a ulehčovali bližním, kteří jsou osamělí a opomíjeni.

Poselství, uveřejněné 17. února, se vrací k encyklice *Deus Caritas Est* a mluví o Boží lásce k člověku a o odpovědi tvorů na lásku Stvořitele.

Základním tématem je věta z proroka Zachariáše, kterou cituje ve svém evangeliu svatý Jan: „Uvidí toho, jehož

probdli“.

Půst, říká papež, je časem rozjímání a úvah o Kříži.

„Odpověď, kterou na nás chce Pán, spočívá především v tom, že přijmeme jeho lásku a necháme se od Něho přitáhnout. Ale přijmout jeho lásku nestačí. Musíme na ni odpovědět a předávat ji jiným: Kristus mne k sobě přitahuje, abych se s ním sjednotil, a tak se naučil milovat své bratry jeho láskou,“ říká se v poselství.

Asia News

Papež hovořil s rodinami unesených izraelských vojáků

14. února promluvil Benedikt XVI. s příbuznými dvou izraelských vojáků unesených Hizballáhem v severním Izraeli na začátku libanonské války.

Tito příbuzní navštívili na dva dny Itálii a Vatikán, aby získali zahraniční podporu ve svém úsilí o získání informací o vojácích a jejich možném propuštění.

Hizballáh dosud neposkytl zprávy

o stavu unesených, takže rodiny nevědí ani to, zda jsou jejich chlapi dosud naživu.

Příbuzní papeži věnovali knížku s biblickými kresbami a fotografiemi unesených. Průvodce skupiny řekl, že papež byl zjevně dojat.

Benedikt XVI. také odsoudil bombový útok na civilní autobusy v křesťanské části Libanonu.

Jerusalem Post

Papežská ročenka: Kolik je nás?

Nová papežská ročenka prezentuje počty katolíků ve světě do konce roku 2005.

Nárůst počtu katolíků (1,5 %) celosvětově odpovídá populačnímu růstu (1,2 %), takže podíl katolíků na světové populaci zůstává nezměněný – činí 17,2 %.

Katolíků je nyní celkem 1,115 miliard.

Procento katolíků v populaci se však liší podle kontinentů.

Nejvýraznější nárůst zaznamenává Afrika, 3,1 %, jejíž populační růst činí 2,5 %. V Asii přibýlo 2,71 % katolíků při populačním růstu 1,18 %. V Amerikách či-

nil populační nárůst 0,9 %, katolíků přibýlo 1,2 %.

Ročenka též uvádí lehký nárůst počtu katolíků v Evropě.

Také počet kněží předstihuje v Asii a Africe populační nárůst, zatímco v Evropě a Amerikách kněží o půl procenta ubylo, a v Austrálii činí úbytek 1,8 %.

Evropa je jediným kontinentem, kde procento kněží k věřící populaci trvale klesá.

Počet seminaristů v Africe, Asii a Amerikách narůstá, v Evropě klesá, v Oceánii zůstává stejný.

Zenit

Uruguay: Úloha laiků v evangelizaci

Melský biskup Luis del Castillo Estrada řekl při své návštěvě Evropy, že v Uruguay je dnes úloha laiků klíčová. V hlásání evangelia jsou důležité hlavně oni.

V Uruguay jsou tři čtvrtiny lidí pokřtěny, ale na mši jich chodí 5 %. Země má dlouhou historii antiklerikalismu

a kněží je nedostatek.

Ve venkovských oblastech vedou laici bohoslužby slova, vyučují náboženství a vystupují v rozhlase. Křest je stále populární a tak laici katechizují rodiče a dávají jim materiály, podle kterých mohou se svými dětmi pracovat.

ACN

Evropská unie vydírá Nikaraguu

Představitelé EU zvyšují tlak na Nikaraguu, aby změnila svůj zákon, zakazující umělé potraty. EU hrozí, že pokud k tomu nedojde, ukončí ekonomickou pomoc této nerozvinuté středoamerické zemi.

Podle Marca Litvina, reprezentanta EU v Nikaragui, považuje EU právo na umělý potrat za úzce spojené s rozvojovými programy, zaměřenými proti chudobě a pro práva žen. Vyjádřil naději, že vláda bude „ochotna znovu otevřít debatu o tomto problému mimo volební vášně“.

Litvin vyjádřil údiv nad postojem současné levicové vlády. „Tady vidím rozpor. Tvrdí, že jsou progresivní, moderní a přitom jdou nazpět. Protože pro nás je protipotratový postoj krokem zpět.“

Brusselsjournal

První biskup pro Nepál

Benedikt XVI. povýšil apoštolskou prefekturu pro Nepál na apoštolský vikariát; země má tedy svého prvního biskupa. Je jím P. Anthony Sharma SJ, dosavadní apoštolský prefekt.

Nepálský vikariát má 6 600 věřících (z populace 23,7 milionu obyvatel), pět farností, šest misijních stanic a 22 pomocných stanic, slouží zde 11 diecézních kněží, 40 řeholníků a 112 řeholnic.

Nepálská Církev má 44 vzdělávacích a 16 charitativních institucí.

Zenit

Svatá země: Františkáni budují příbytky pro křesťany

Během postu vybudují františkáni 70 nových příbytků pro chudé křesťany, které předají vesnici Betfagé na svahu Olivetské hory.

Akce má pomoci křesťanům, kteří opouštějí Svatou zemi pro chudobu, nejistotu a nezaměstnanost, aby zůstali.

Františkáni opakovaně poukazují na obtíže křesťanské minority, která se rapidně zmenšuje: v roce 1965 zde žilo 65 % křesťanů, dnes je jich sotva 12 %.

Fides

ZPRÁVY

Nastává v Západní Evropě křesťanské oživení?

Týdeník *Weekly Standard* přinesl článek Joshuy Livestra s názvem „Postsekulární budoucnost Holandska“.

Livestro uvádí některé nové jevy, jako je „zaměstnanecká modlitba“. Už víc než 100 společností, např. Phillips a KLM, ale i státní úřady, umožňují zaměstnancům společnou modlitbu. Tato tendence narůstá natolik, že holandské odbory už naléhají na vládu, aby bylo uznáno „právo zaměstnanců na modlitbu na pracovišti“.

Dalším jevem je podle Livestra „významný komerční úspěch otevřeně křesťanských autorů“. V roce 2005 byly nejprestižnější literární ceny uděleny „kniham projevujícím sympatie křesťanské víře“. Patří k nim např. kniha „Klečet na záhonu růží“ kalvinistického autora Jana Siebelinka, která se umístila jako druhá na žebříčku holandských bestsellerů posledních deseti let. Na prvním místě je holandský překlad Bible, jehož se prodalo půl milionu exemplářů: Holanďanů je 16 milionů, takže úspěch je ekvivalentem 10 milionů exemplářů

v USA.

Výrazný je také úspěch „Alfa-kursů“, které poskytují úvod do křesťanství. Zúčastnilo se jich už 120 000 Holanďanů, převážně mladých, pro něž je tato tematika zcela nová.

Je tedy podle Livestra řada důvodů si myslet, že „stoletá vlna sekularizace klesá“; podporuje to řada dat.

Historik Tony Judt napsal, že vůdci poválečné Evropy se snažili zapomenout na minulost i na křesťanské kořeny Evropy. Domnívali se, že společnost poskytně všecko a nic nebude zakazovat. To se ale nepodařilo: místo toho stoupla sebevražednost na čtyř- až šestnáctinásobek oproti „méně vyvinutým“ evropským zemím a USA. Na druhou stranu rapidně klesla porodnost.

Holanďané ale po stu letech zjišťují, že ještě není pozdě. I když je pro mnohé z nich křesťanství zcela nové, jeho pravdy jsou věčné. To dává všem Evropanům naději.

Christian Post

USA: Co ovlivňuje počet kněžských povolání?

Je dlouhodobou zkušeností USA, že v počtu kandidátů kněžství jsou velké rozdíly mezi jednotlivými diecézemi. Časopis *National Catholic Register* nyní přinesl přehled faktorů, které tyto rozdíly určují. Vypracoval ho reportér Tim Drake.

Prvním faktorem je eucharistická zbožnost. Lidé si uvědomují, že kněžství potřebujeme, abychom mohli děkovat za Boží reálnou přítomnost v Nejsvětější svátosti. V řadě farností vznikla první povolání poté, co byla zavedena eucharistická adorace.

Druhým faktorem je výzva: téměř

80 % novosvětců začalo uvažovat o kněžství na výzvu kněze.

Třetím faktorem je věrnost seminářů církevní nauce: pravověrné semináře přitahují kandidáty. Ze seminářů, které se rozšiřují, jmenuje článek Emmitsburg v Marylandu, Labrobe v Pensylvánii a Seward v Nebrasce.

Čtvrtým faktorem je věřící rodina, klíčová je role otce ve víře rodiny.

Pátým a šestým faktorem je kontakt mládeže s kněžími (ministrování) a účast na světových dnech mládeže.

Zenit

Křesťanský film o boji proti otroctví

V nejbližších týdnech bude do amerických a britských kin uveden film *Amazing Grace*, který líčí novověkou vlnu křesťanského boje proti otroctví. Název je převzat z hymnu Johna Newtona, který jako kapitán otrokářské lodi za bouře na Atlantiku prošel konverzí, stal se odpůrcem otroctví a anglikánským duchovním.

Film popisuje dvacetiletý boj proti otroctví v britském impériu, který vedl William Wilberforce, inspirovaný právě Newtonem. Kázal ještě i po ztrátě zra-

ku a zemřel roku 1807, kdy také britský parlament otroctví zrušil.

Několik tisíc křesťanských provozovatelů vysílání shlédne ukázkou z filmu na svém sjezdu na Floridě. Britské a americké sbory oslaví uvedení filmu zpěvem hymnu *Amazing Grace*.

Film režíroval Michael Apted, Wilberforce hraje Ioan Gruffudd, dále hrají Michael Gambon, Albert Finney, Benedict Cumberbatch, Rufus Sewell, Romola Garai a Youssou N'Dour.

ANS

Výsledky portugalského referenda

K referendu o legalizaci potratů se dostavila méně než polovina oprávněných voličů — 43,61 %. Z této menšiny se něco přes polovinu (59,25 %) vysloviло pro legalizaci. Referendum tedy není platné.

Socialistický premiér José Socrates přesto prohlásil, že na základě těchto počtů předloží návrh parlamentu a potraty budou legalizovány.

KATH.NET

Süddeutsche Zeitung otiskly protikatolický inzerát

Švýcarská skupina Dignitas prosazující eutanázii, jež má na kontě 700 „asistovaných sebevražd“ od roku 1998, uveřejnila v bavorských *Süddeutsche Zeitung* celostránkový inzerát hanobící papeže Benedikta XVI. a Jana Pavla II.

Inzerát praví, že papežové svým odporem proti kondomům zavinili smrt milionů lidí v Africe a v Asii na AIDS.

Alex Schadenberg z „Koalice za prevenci eutanázie“ sdělil agentuře *LifeSite News*, že inzerátem není překvapen: „V září jsem navštívil konferenci Světové federace společností pro právo na smrt v Torontu, a jedním z hlavních témat účastníků bylo opovržení vůči katolické církvi a k věřícím lidem,“ řekl.

LifeSite News

Zambie: Distribuce kondomů neovlivnila počet HIV nakažených

Sestra Maria Crucis Beardsová, která založila v Zambii hospic pro pacienty infikované HIV, řekla při své návštěvě Evropy, že propagace cudnosti a věrnosti se osvědčuje jako jediný efektivní způsob ovlivnění pandemie AIDS. Naopak šíření kondomů podporuje promiskuitu a situaci neřeší.

Kondomy jsou v Zambii volně k dispozici už déle než deset let a výskyt HIV neklesl, řekla Sestra Beardsová. Už 200 000 obyvatel Zambie potřebuje anti-retrovirální léčbu a polovina nemocničních příjmů se zde týká lidí infikovaných HIV.

ACN

ZPRÁVY

Kardinál Vlk odmítá proticírkevní kampaň *Lidových novin*

Návštěva ministerstva vnitra

Kolik zmatků někdy nadělají někteří novináři!

Byl jsem doslova ohromen, když jsem si zde v Římě přečetl na internetu, co si některé noviny a jejich (zlomyslní) novináři navymýšlejí. Takže jsem svou návštěvu na MV téměř nepoznával. Jejich překroucení celé záležitosti velice poškozují církev. Ještě že pan P. Veber na ČTK uvedl některé věci na správnou míru. Ale pěkně popořádku:

Návštěva byla plánovaná jako čistě soukromá záležitost. Chtěl jsem si udělat představu o tomto archívu. Proto jsem neplánoval žádný mediální výstup. Pan ministr Langer s ředitelem archívu P. Žáčkem a dalšími pracovníky mě přivítali. Odborní pracovníci mi ukázali některá oddělení archívu (např. spisy vyšetřovací, osobní svazky, objektové svazky, registry, kartotéky atd.). Viděl jsem pracoviště, kde se s materiálem konkrétně pracuje. Mluvílo se o digitalizaci svazků a jejich využití. Jako „pozornost“ mi ukázali zlomek mého osobního spisu s některými fotografiemi.

Účelem návštěvy bylo učinit si konkrétní představu o možnostech využití, které archív skýtá. Mluvílo se o zpracování některých témat pronásledování církve za doby komunismu odborníky křesťanské akademie, teologickou fakultou a dalšími křesťanskými historiky, případné využití archívu pro velký projekt Martyrologium katolické církve v českých zemích ve 20. století, který se dokončuje.

Původně nebyla dohodnuta žádná publicita. Na ministerstvu jsem však stál tváří v tvář větší skupině mediálních pracovníků...

Moje návštěva jistě aspoň vzdáleně souvisí s kampaní, kterou jeden deník se sedmdesátitisícovým nákladem v minulých týdnech proti církvi rozdmýchal. Prý chceme zametat věci pod koberec. Dále se snažil očernit některé biskupy a hlavně nás rozdělit a postavit proti sobě.

My jsme nic pod koberec zametat nechtěli, naopak jako první skupina společnosti jsme věci řešili už počátkem 90. let a i pro nemožnost studovat písemnosti archívu MV jsme věci řešili na osobní rovině (viz můj dopis kněžím z 27. 3. 92), pohovorem s kněžím, abych je mohl eventuálně hájit proti zlobě jedněch i druhých. Vyzývali jsme je k omluvě a sami jsme se omluvili za všechny.

Něco takového žádná skupina ve společnosti dosud neudělala. Zlobné zaměření některých novinářů proti církvi se ukazuje na tom, že se těchto pro církev pozitivních faktů příliš nechopili. Vytýkali nám při různých příležitostech, že jsme nešli do spisů, přestože to tehdy nešlo jako dnes. Dnes naopak, když se zajímáme o spisy, opět zneužívají věc proti nám. Zlomyslný novinář překroutil fakta a do titulku článku dá „Vlk chce lustrvat kněze“, aby poškodil vztahy mezi mnou a kněžím, jejichž problémy jsem před více než 10 lety řešil tak delikátně. Nebo aspoň celou věc zlehčují: „Hurá do archívu. Pozdě, ale přece.“ Je z toho patrná určitá zloba a snaha vidět vždy věci negativně.

Stovky pracovníků StB nechala vláda po celé období pracovat v archívu, mít přístup k dokumentům a manipulovat se spisy, což je naprosto neslýchané. Teprve k dnešnímu dni byly poslány zbytky StB z archívu. A novináře to nějak zvlášť nevzrušuje. V této poslední kampani kolem mé návštěvy v archívu MV bych byl rád o tom slyšel z úst novinářů aspoň jedno poctivé slovo, ale — nic.

V posledních letech se v některých středoevropských postkomunistických státech zrodila idea „Ústavu paměti národa“. Když se mě Český rozhlas ptal na můj názor o této věci z hlediska církve, řekl jsem, že církev u nás už tuto věc řešila a že sousední státy mají za námi co dohánět. Někteří jedinci nás hned atakovali a říkali, že problémy nechceme řešit, ale že je chceme zametat pod koberec. Zřejmě zaujetí proti církvi. Jedny noviny vzaly toto téma za své a využily ho dosti nepřátelsky proti církvi, zvlášť někteří jejich novináři. Byli vedeni zřejmou nenávistí vůči církvi a biskupům. Pravda opět „dostávala zabrat“.

Při posledním plenárním zasedání ČBK vydali biskupové k celé záležitosti jasné prohlášení. Zmínili jsme se o tom, že některé věci bude nutno ještě dořešit...

O nějaké komisi, jakou sestavili v Polsku, nepadlo ani slovo. Já jsem se v plénu zmínil, že chci v příštích dnech navštívit archív MV, což bylo vzato na vědomí. K této problematice jsem se v článku s tím kousavým titulkem dověděl, že „desítky hodnostářů“ kolaborantů pracují ještě v církvi. Ten pan novinář zřejmě neví, kdo je to „hodnostář“. Prosil bych ho, kdyby z těch „desítek“ mi jich jmenovitě vypočítal aspoň 7-8. Prý jsem při návštěvě přišel s projektem „otevře-

Foto: <http://www.mecr.cz>

né minulosti“. Tento pojem jsem neslyšel až od toho pana novináře. On si ho vymyslel a mně vložil do úst. Prý jsem navrhl zřídit „komisi“, která by měla zjistit, kteří kněží a proč na spolupráci s StB přistupovali. V podtitulku článku svůj výmysl jasně formuluje: „Ministerští a církevní historici si „posvítí“ na spolupráci hodnostářů s StB“. Článek spíše vrhá světlo na kvalitu novináře... Ani o takové komisi na MV žádná řeč nebyla. A pan novinář dává svůj výmysl hned do souvislosti se zřízením takové komise v Polsku. Slovo komise má v této souvislosti specifický význam, proto jsem si dával pozor, abych ho nepoužil. Naopak jsem mluvil o neformální „skupině“ odborníků, archivářů z MV a křesťanských historiků, kteří dostanou zadaná témata o pronásledování církve za doby komunismu, jak o tom mluvil ředitel archívu MV Pavel Žáček apod. Jak je z médií patrné, novináři by to rádi posunuli do roviny „lustrace kněží“, zatímco my jsme mluvíli o něčem jiném.

Ale když to nebylo řečeno, pan novinář si to vymyslel. Tolik k práci novinářů jedněch novin. Tyto metody vrhají světlo na hodnověrnost článků, které psali i v minulých kampaních... A novinář si opět přísazuje, že to slovo nepřichází z biskupské konference, ale ode mne. A když já jsem ho nevslovil, tak mi prostě pomohl.

1. února 2007

převzato z <http://www.kardinal.cz>

Z NOVÝCH FILMŮ

Divácká glosa o *Apocalyptu*

Nový Gibson

Důvodem, proč jsem šel na *Apocalyptu*, byl jednoznačně předchozí Gibsonův film *Umučení Krista*, který jsem viděl před dvěma roky o Velikonocích a nesmírně silně na mě zapůsobil; byl výborně udělaný, obrazově, scénaristicky i duchovně, a byl prodchnutý vírou a láskou k trpícímu Pánu. Gibsonovy hrdinské ságy mě nezajímaly, ale po *Umučení Krista* jsem v televizi nevynechal žádný film, kde hrál, a byly to komedie milé a inteligentní (*Co ženy chtějí*) i pitomé; sledoval jsem se solidaritou jeho osudy a především nepřátelský postoj médií k němu... To bylo křiku liberálních křesťanů, kteří úctu k Ježíšovu umučení vnímali jako provokaci své povrchné povrchné víry!

A to bylo zase ignorance, když se v Hollywoodu udílely Oscary a na *Umučení Krista* nezbylo nic, slovy nic. A to bylo radosti, když se Mel Gibson jednou opil a choval se jako dobytek! Jako by všechny ostatní hollywoodské hvězdy byly abstinenti...

Co jsem od *Apocalyptu* očekával? Popravdě řečeno nic... Mel Gibson je nejen hvězdný herec, ale i opravdu schopný režisér a vynalézavý producent a věděl jsem, že tentokrát nejde o dílo s duchovní tematikou; ale byl jsem jednak zvědavý, jaký může být další film autora po takové liturgii, jakou bylo *Umučení Krista*, a pak, přiznávám, cítil jsem k tvůrci jakýsi závazek a solidaritu...

Pro mne významná byla už úplně jiná už atmosféra v sále. Chyběly sestřičky v řeholním oděvu, které sledovaly *Umučení Krista* a kterých mi bylo líto, když musely předtím absolvovat otevřeně sexuální upoutávky na jiné filmy; teď vedle mne seděl mladík, který se bavil tím, že vždy, když se jeho partnerka k němu naklonila chtějíc ho políbit, což činila s neuvěřitelnou pravdivostí, foukl jí silně do nosu.

Ani recenzní ohlas *Apocalyptu* nebyl příliš pozitivní. Uvedu dvě kritiky: Věra Míšková, „Zánik říše Mayů? Ne, jen reklamní trik“ (*Právo*, 25. ledna 2007, str. 10) a Mírka Spáčilová, „Gibsonův atlet běží o život“ (*Mladá fronta Dnes* 25. ledna 2007, str. B5); z obou jsem cítil exhibici autorek a nepřátelské zaujetí proti Gibsonovi: „Pořád mu uniká rozdíl mezi velkofilmem a velkým filmem. A nadále asi snídá krvavou tlačenku, obědvá krvavé jelito a večerí krvavý biftek s Bloody Mary. Opájení rudou barvou totiž pokračuje: Gibson vlastně jen vzal metodu svého předchozího díla *Umučení Krista* - krev, krev, krev — a přesadil ji do džungle“ (Spáčilová); „Jediné, nač

Foto: apocalyptu.com

se více než dvouhodinový snímek soustředí opravdu důkladně, je často i dosti důmyslné zabíjení, usekávání různých částí těla, tryskání krve a dalších tělních tekutin, vyřezávání vnitřností a řada podobných, velmi barevně, barvitě a v detailech zobrazovaných scén (...), děj je ale tak jednoduchý, že v soustředění na natáčení výše zmíněných lahůdek Gibsonovi-režiséru vskutku nepřekážel.“ (Míšková). Na jedné straně totální neschopnost pochopit, že Kristova krev je něco úplně jiného než běžný filmový „kečup“, na druhé straně je ale skutečně nesporná až hrůzná záliba v násilí, kterou kritici předchozímu filmu (podle mě falešně) vytykali a kterou jako by Gibson chtěl nyní potvrdit, již na krvi ne Spasitele, ale obyčejných mužů... Některé pasáže se opravdu nedaly ani sledovat.

Zklamal mě tedy Gibsonův nový film? Zklamal, ale ne úplně. Je to po filmařské stránce obdivuhodně odvedená práce. Zajímavá je výtvarná složka díla, při níž Gibson spolupracoval — při velmi artistní stylizaci mayské kultury — s italskými výtvarníky, kteří se mu osvědčili v *Umučení Krista*; obdivuhodná je práce s početnými neherci včetně dětí, úžasné (a pro mne působivé) také je, že *Apocalyptu* je vlastně neanglicky mluvený film: celý v jazyce *yucatec*, v jiném jazyce nezazní ani slovo, a řeč herců (nevím, možná mají špatný akcent), pro něž *yucatec* není mateřský jazyk, plyne stejně spontánně jako u Yukatánců... Trochu se ovšem celé dílo chová jako nízkorozpočtová produkce: prales je vcelku laciný, mayské pyramidy jsou velice ateliérové a kompars je počítačově namožený do velikého (a ovšem trochu loutkovitého) davu.

Ale čtu v díle i — skryté — křesťanské poselství o důležitosti rodiny: to je happy-end

při shledání hlavního hrdiny se ženou, synem a porod druhého dítěte, ale i (rozumím Gibsonovi dobře?) polemika s glorifikací pohanských civilizací, ukázání jejich zrudlosti (to režisér avizuje i titulkem v úvodu filmu), hlavně v krutostech, lidských obětích a v bezcitnosti — a říkám si: není to polemika s dneškem, s naší dnešní pohanskou civilizací? Španěl s praporem a křížem, které hlavní hrdinové po skončení všech hrůz vidí připlouvat, ale kteří už do děje nijak nezasáhnou, se mi tak jeví (ale znovu opakuji: rozumím autorovi dobře? — z kritiků to tak nikdo nevidí) jako vysvobození z pohanství Kristovým evangeliem...

A ještě něco, velmi podivného. Myslel jsem přitom — inu, česká literatura, můj dnešní chleba — na *Legendu o svaté Kateřině*, skutečně vedlo české literatury z doby Václava IV. To je text ryze duchovní, jeden z vrcholů českého písemnictví všech dob, ale jeho anonymní autor projevuje jakousi podivnou, opravdu snad zvrhlou zálibu, s níž (velmi umělecky, velmi podrobně) líčí Kateřinino mučení — je to, říkají (právem) kulturní historikové, civilizační únava, neschopnost už jaksí degenerované, vcelku bohaté společnosti přelomu 14. a 15. století dojmout se jinými než mezními, drsnými zážitky... Záhy pak, jak víme, přišlo husitství, dlouhá orgie zbytečného násilí, ničení pro ničení, nesmírně krutého zabíjení a celonárodní bezcitnosti. Nejsme tomu my teď, včetně Gibsona, jako západní civilizace podobní? Do čeho spadneme, jako spadla česká společnost začátkem 15. století do husitství?

A to jsou úvahy, které mě napadaly po shlédnutí filmu Mela Gibsona *Apocalyptu*...

Dr. František Schildberger
Autor je básník a publicista.

Z NOVÝCH FILMŮ

Formanův *Goya*

Film, o kterém se mluví

Některé osobnosti uznáváte, jiné míjíte bez povšimnutí. Nejsem zastáncem ani nemilosrdným soudcem Miloše Formana. *Goyovy přízraky* jsou asi druhým filmem, který jsem od něho viděl. Tento film vypráví příběh z minulosti, jak ji vidí režisér Forman, s tím, že se v ní odráží jeho životní příběh, jeho životní pouť. Toliko k začátku.

Po stránce pocitů — to může ale každý vnímat jinak — je film jakýsi průměrný, je nemastný, bez chuti... Tak ho vnímají někteří kritikové.

Pomocí následujících poznámek k charakteru důležitých postav filmu zkusím částečně přiblížit i děj filmu.

Goya (1726–1828) — klasický dvorní malíř, je ve filmu ztvárněn jako malíř-prorok. Je to tedy člověk, který se snaží zachytit pravdu. Bohužel zachytí královnu na koni tak ošklivou, jaká je, což mu ze strany krále nevyneslo moc vděku. Je nešťastně zamilován do Ines a všemožně jí pomáhá, např. ji vyplatí z bláznince, hledá a najde její dceru... Goya časem (1792) ohluchne. Izolován svou hluchotou je stále více zaujat svými fantaziemi a vlastní představitostí. Tak rozvíjí svůj osobitý styl blízký karikatuře.

Ines — původem z vlivné a velmi významné měšťanské rodiny s jistým vlivem, s židovskými kořeny. Zpočátku krásná žena, vzor pro anděla v jedné významné kapli. Dostane se před inkviziční soud za to, že jí nechutná vepřové, což je chápáno jako příslušnost k judaismu. Ve vězení je mučena, zneužita, má dítě, které jí odeberou. Po francouzské invazi roku 1808 se naprosto zvadlá a zničená dostává z vězení. Celá její rodina je pobita Francouzi, tak jde za Goyou, který býval přítelem jejího otce. Celou dobu, po lošilená, hledá svou dceru.

Mnich Lorenzo — lze jej považovat za biskupa. Časem se dovídáme, proč na setkání mnichů obhajuje Goyu, proč znovu zavádí mučení kacířů — je to kvůli Ines. Chce ji mít ve své moci, proto je nakonec uvězněna v inkvizičním vězení, kde jí Lorenzo, vyjádřeno eufemismem, nabídne útěchu. Rodina Ines nakonec mučení Lorenzovi oplátí. Ten podepíše věc, jež ho vrhá mezi mlýnské kameny inkvizice, kterou pomáhal obnovit. Ines zatím uvádá ve vězení a tak Lorenzo uteče do Francie. S invazí Francouzů se vrací jako prokurátor. (Podobu této invaze zachytil právě

Goya: Z cyklu „Hrůzy války“

Goya svou sérií grafik „Hrůzy války“.) Zavírá bývalé kolegy z inkvizice do vězení. Dovídá se od Goyi o dceři, hledá ji a snaží se jí zbavit, až ji nakonec nechá deportovat do Ameriky. Při jejím hledání se zeptá jednoho bývalého a uvězněného inkvizitora, co se děje s dětmi narozenými ve vězení, a tak se jeho aféra provalí. Během deportace Inesiny dcery dochází k invazi Angličanů (1812). Při ní Lorenzo prchá i s rodinou, ale nakonec je on sám dopaden. V zemi je obnovena inkvizice a Lorenzo končí smrtí, kterou zaznamenal na jednom ze svých obrazů malíř Goya. Cestou na hřbitov ho doprovází a drží za ruku šleňá Ines s vnučkou v náručí.

Alicia, dcera Ines a Lorenza — jako nemanželské dítě je dána na výchovu do kláštera. Odtamtud jako dítě kacířky, a dle slov sester „tygřice“, v jedenácti letech prchá. Stává se prostitutkou. Jednou na ni narazí Goya a v tu chvíli uvěří řečem Ines, oznámí to i Lorenzovi. Alicia se setkává s Lorenzem, ale ten jí nestihne říct, že je jejím otcem, jen jí nabídne zajištění v Americe. Časem ji proto spolu s ostatními ženami v hospodě seberou vojáci a deportují ji směr Amerika. Cestou potkají anglické vojsko, které Francouze odežene. Anglický důstojník se do Alicie zahledí a učiní ji svou stálou společnicí. Poslední scéna s Alicií se odehrává na náměstí, kde popravují Lorenza, Alicina otce. Dcera se jeho popravou baví po boku anglického důstojníka.

Francouzi — ve jménu své revoluce a ideálů, které přinášejí i do Španělska,

zabíjejí, znásilňují. Kontrast mezi heslem Francouzské revoluce a masakrováním Španělů je nápadný. Korunu základním právním zajišťujícím svobodu nasazuje francouzský důstojník, který vjíždí na koni do kostela a zastřelí mniha zpívajícího evangelium. Divák si má v tu chvíli domyslet, že přerušuje inkviziční proces. Důstojník ve stejný okamžik vyhláší lidská práva. Zvláště vyznívá i výrok žalobce na soudu s inkvizitory: „Nepřátelé svobody budou svobody zbaveni.“

Církev — především mniši v dominikánských hábitech a kdosi jako kardinál. Je vylíčena jako skupina krutých tmářů, intrikánů, jedinců bažících po moci, ochotných převlékat kabát podle situace. Film jasně zachycuje Formanův názor na celibát — je to pro něj něco nepochopitelného, něco nereálného, něco co se v praxi a za jistých okolností a podmínek nežije.

A konečně *Angličané* — svým způsobem „napravují“ situaci jako spasitelé. Mnich Lorenzo, největší padouch, je popraven těmi, kterým ublížil, způsobem, který sám znovu zavedl. Věci začínají zase směřovat k lepším časům a Angličané odcházejí ze scény.

Tolik k ději a důležitým aktérům filmu. Film jsem vnímal především jako propagaci — nemohu napsat americké — anglicky orientované kultury. Myslí, že i tak se dá vyložit.

Jan Krůta

Autor je studentem FF ZČU v Plzni.

DOTAZY ČTENÁŘŮ

Důkazy Boží existence

Řada čtenářů vyjádřila přání seznámit se stanoviskem učitelského úřadu na různé aktuální otázky. Na zaslané dotazy týkající se víry a mravů odpovídají kněží Řádu bratří kazatelů (dominikánů) s úmyslem stanovisko Církve srozumitelně zprostředkovat. Dotazy lze zasílat na korespondenční adresu redakce uvedenou v tiráži.

Je pravda, že lze Boha, tedy jeho existenci, poznat a dokázat rozumem?

Různé názory

Mnoho lidí je dnes přesvědčeno, že v Bohu lze jen věřit, popř. nevěřit a že Ho nemůžeme poznat. My, kdo jsme zažili vnučování marxistické ideologie v totalitním režimu, si pamatujeme na úpornou snahu komunistů dokázat, že Bůh není. Ve školách bylo učeno, že věda dokonce již dokázala Boží neexistenci a že všichni vzdělání lidé samozřejmě přijímají „vědecký“ světový názor, který s Bohem nepočítá. Byla to jedna z největších lží komunismu. Exaktní vědy nemají metodu ani prostředky, aby se mohli k otázce Boží existence vyjadřovat a ani to není předmětem jejich výzkumu. Univerzální věda – filosofie – nejenže neodhalila Boží neskutečnost, ale naopak zná objektivní důkazy existence svět přesahujícího Jsoucnu, jehož další poznatelné vlastnosti korespondují s Bohem, jenž se nám ukazuje ve Zjevení.

Možnosti rozumu

Lidský rozum je totiž vynikajícím nástrojem, díky kterému můžeme proniknout k pravdě o skutečnosti. Když ho správně (ve shodě s jeho vnitřními logickými pravidly) užíváme, můžeme dosahovat objektivního poznání a to i o Bohu. Není to žádná novinka. Již Platon a Aristoteles dospívají k poznání transcendentního Absolutna. Po nich mnoho dalších nahlíží tuto rozumovou cestu vedoucí k Bohu, v čele se sv. Tomášem Akvinským. Ten ve své Teologické sumě formuloval dokonce pět cest, jak poznáváme, že Bůh je: z pohybu, z příčinnosti, z nahodilosti a z nutnosti, ze stupňů dokonalosti a z účelnosti. I v dnešní době jsou snadno dostupné precizované důkazy o Boží existenci a některých jeho nutných vlastnostech (např. v knihách Jiřího Fuchse: Bůh filosofů či Romana Cardala: Bůh ve světle filosofie).

Objektivní důkaz Boží existence vychází z běžné lidské zkušenosti, že něco je, a z principu kauzality, jehož platnost se zjišťuje v ontologii. Poměrně náročný důkaz, v kterém je třeba prověřit všechna východiska a vyvrátit všechny možné námitky, lze pro informaci představit ve zkrácené formě a ve dvou populárních podobách: důkaz z příčinnosti a důkaz z účelnosti.

Důkaz z příčinnosti

V něm jde o řešení jedné základní filosofické otázky: Proč vůbec něco je a proč není spíše nic?

Existence něčeho je zřejmá. Toto něco, které bezprostředně poznáváme (např. ovocný strom, počítač nebo já sám), nutně předpokládá příčinu svého bytí (např. pecku, konstruktéra, rodiče). Bez těchto nutných příčin, by věci, které poznáváme, nebyly. Ale i tyto předchůdné příčiny opět nutně potřebují nějaké příčiny pro svou vlastní existenci... atd. Skutečnost se nám tak ukazuje jako množství kontinuálních řetězců příčin a jejich účinků. Lze však v tomto předražování minulých příčin pokračovat do nekonečna? Správná odpověď zní nikoliv. Při nekonečné řadě, by totiž nebyla žádná první příčina. Ale kdyby nebyla první, nebyla by ani druhá, desátá... ani ta, která způsobuje současnost.

Tedy nutně existuje první Příčina. Ta je ovšem diametrálně odlišná od všech druhotných příčin. Zatímco druhotné příčiny jsou podmíněné (svými předchozími příčinami) a nenutné (nemusely být). První Příčina je nutná (jinak by nebylo nic) a nepodmíněná (nemá svou existenci od jiných příčin, ale ze sebe). Tuto první Příčinu věřící nazývají Bohem.

Důkaz z účelnosti

Odpovídá se na další základní otázku: Když už něco je, proč je to uspořádané? Proč je kosmos a ne spíše chaos? Ve vesmíru nacházíme množství systémů (galaktické, hvězdné, planetární, biologické, molekulární a systémy uvnitř atomů). Ze zkušenosti víme, že všechno co člověk vyrobil a co má v sobě nějaký řád a slouží nějakému účelu (židle, letadlo, socha, počítač, program...), musel člověk nejprve vymyslet. Nejprve musela být myšlenka, idea, byť by navazovala na předchozí poznatky, a teprve potom se mohla nová věc sloužící nějakému účelu stát skutečností.

Ale jmenované systémy ve vesmíru nevymyslel člověk a přesto jsou účelně uspořádanou skutečností. Musí tedy nutně existovat nějaká Inteligence, která měla Ideu právě tohoto vesmíru, v kterém žijeme a jehož řád stále lépe poznáváme.

Tento důkaz by se dal formulovat i jinak: Ve vesmíru objevujeme zákony (fyzikální, chemické, biologické,...), jejichž původcem není člověk. Každý zákon, ale vyžaduje

je nějakého zákonodárce. Bez něho by byla existence přírodních zákonů (i časoprostorové dimenze) nevysvětlitelná. Tento první Uspořadatel či Zákonodárce má moudrost a moc, kterou věřící připisují jen Bohu.

Význam důkazu

Rozumové poznání Boha je zajisté mnohem chudší, než víra v Boha. Jednak svým omezeným rozumem nemohu poznat ničím neomezeného Boha v jeho plnosti. Potom jsou věci o Bohu, ke kterým bych cestou pouhého rozumu nikdy nedospěl, a které nám přesto Bůh chtěl ukázat ve Zjevení (např. vnitřní život Boží). Filosofické poznání Boha, navíc nevyvolává nutně změnu života k lepšímu a vytvoření osobního vztahu s Bohem. Ale přesto je i toto poznání užitečné a mám význam jak pro věřícího, tak pro nevěřícího.

Věřící člověk, znalý filosofického důkazu Boží existence, má radost, že víra i rozum ukazují tímtež směrem. Jeho víra tím může ještě posílit. Stává se schopnějším pro diskuzi s těmi, kdo Boha dosud nepoznali.

Nevěřícímu člověku zas může důkaz pomoci odstranit mylné předsudky a představy o Bohu a přivést ho až na samý práh víry. Pak již je to na jeho svobodném rozhodnutí, chce-li Bohu, kterého poznal také důvěřovat, rozhodnout se pro něj a vytvořit s Ním přátelský vztah. Bůh nám k tomuto rozhodnutí napomáhá svou milostí a zjevováním své lásky.

Magisterium

Je ještě dobře připomenout, že pro katolické křesťany je fakt rozumové poznatelnosti Boží existence zároveň i pravdou víry vyhlášenou na I. vatikánském koncilu. V dogmatické konstituci o katolické víře *Dei Filius* (z 24. 4. 1870) čteme v druhé kapitole: „Svatá matka Církve drží a učí, že Bůh, původce a cíl všech věcí, může být s jistotou poznán přirozeným světlem lidského rozumu ze stvořených věcí. *Co je u něho neviditelné, je možné poznat rozumem z toho, co stvořil.* (Řím 1,20) Jeho moudrosti a dobroty se však zalíbilo jinou, a to nadpřirozenou, cestou zjevit lidskému rodu sebe sama i své věčné úradky, jak praví Apoštol: *Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil kdysi Bůh k otcům skrze proroky. V těchto posledních dnech k nám promluvil v Synu.*“ (Žid 1,1-2).

P. Pavel Mayer OP

NA ZÁVĚR

Nebojme se psát přídavné jméno „Boží“ s verzálkou

Přepis vyjádření nového předsedy KDU-ČSL Jiřího Čunka o potratech v prvním letošním čísle *RC Monitoru* v části Komentáře mne vyvedl z míry nejen co se týče obsahu, ale i formy. Zde bych se chtěl zastavit pouze u formy napsaného zvolání „pro Boha“.

Od doby, kdy jsem prvně četl knížku „Muž, který sázel stromy“ vydanou nakladatelstvím Vyšehrad a v samém závěru našel větu „... pocituji hloubkou úctu k tomu starému venkovanu bez jakéhokoliv vzdělání, který dokázal úspěšně dokončit dílo, hodné díla božího ...“, jsem si začal všimnat psaní velkých písmen u slovních spojení obsahujících jméno Bůh a odvozená slova.

V tomto spojení mě malé začáteční písmeno pobouřilo. Kdy jindy by se mělo psát verzálkou, než zde, kdy jde o dílo, které vytváří Bůh! Tehdejší

a možná i dnešní -náctiletí se samozřejmě vyjadřují o někom, že je to „boží člověk“, ale to má snad s Bohem jen pramalou souvislost, a takto uvedené psaní mi připadá odpovídající.

V pravidlech českého pravopisu najdeme v podobných spojeních možnost psaní prvního písmene obojím způsobem: jak s verzálkou, tak s minuskou. Věřící by si ale měli věci lépe ujasnit a najít nějakou obecnější zásadu.

Domnívám se, že v různých zvoláních, pozdravech, citoslovcích apod. v běžné mluvě už se souvislost s jménem Bůh ztrácí a sousloví je chápáno jako jedno slovo: např. ono proboha, probůh, sbohem, bohobojný, bohoslužba, panebože (v některých případech, jako např. zde nebo i ono první i druhé slovo, to spíše hraničí s braním jména Božího nadarmo), bohudík, bohužel, pánbůhzaplať, zaplaťpánbůh, zdařbůh a mnoho dalších.

Samozřejmě v případě, kdy se takto vyjadřuje věřící člověk, je často vhod-

né psát jméno Bůh s verzálkou a odděleně: např. buď s Bohem, služby Boží, Pane Bože (při modlitbě), díky Bohu, žel Bohu (vroucí nebo lítostivé zvolání), zaplať Pán Bůh, ale i Pán Bůh zaplať, zdař Bůh.

Potom se ovšem často pořadí slov otočí. To ale asi není případ onoho „pro Boha“. To je spíše citoslovce nemající s Bohem již nic společného. Věřící člověk spíše řekne „pro všechno na světě“ či „pro pána krále“ nebo nějak podobně.

Nebojme se ovšem psát přídavné jméno „Boží“ v našich souvislostech s verzálkou. Velmi často najdeme i v náboženských písemnostech opak. Nevím, kde se to vzalo? Vždyť jde o přídavné jméno přivlastňovací k jménu psanému s první verzálkou.

Mohl by to být ještě pozůstatek z minulého režimu, kdy psaní s verzálkou mohlo znamenat obavy z odhalení náboženského smýšlení?

M. M., Praha

Liturgická čtení

25. 2.	Neděle	Dt 26,4–10, Žl 91, Řím 10,8–13, Lk 4,1–13 <i>1. neděle postní</i>		
26. 2.	Pondělí	Lv 19,1–2.11–18, Žl 19, Mt 25,31–46 <i>sv. Alexandr</i>	1. 3.	Čtvrtek Est 14,17n.p–r.aa–bb.gg–hh, Žl 138, Mt 7,7–12 <i>sv. Suitbert</i>
27. 2.	Úterý	Iz 55,10–11, Žl 34, Mt 6,7–15 <i>sv. Gabriel Possenti</i>	2. 3.	Pátek Ez 18,21–28, Žl 138, Mt 5,20–26 <i>sv. Ceada</i>
28. 2.	Středa	Jon 3,1–10, Žl 51, Lk 11,29–32 <i>sv. Roman</i>	3. 3.	Sobota Dt 26,16–19, Žl 119, Mt 5,43–48 <i>sv. Kunhuta</i>
4. 3.	Neděle	Gn 15,5–12.17–18, Žl 27, Flp 3,17–4,1, Lk 9,28b–36 <i>2. neděle postní</i>		
5. 3.	Pondělí	Dan 9,4b–10, Žl 79, Lk 6,36–38 <i>sv. Teofil</i>	8. 3.	Čtvrtek Jer 17,5–10, Žl 1, Lk 16,19–31 <i>sv. Jan z Boha</i>
6. 3.	Úterý	Iz 1,10.16–20, Žl 50, Mt 23,1–12 <i>sv. Fridolin</i>	9. 3.	Pátek Gn 37,3–4.12–13a.17b–28, Žl 105, Mt 21,33–43.45–46 <i>sv. Františka</i>
7. 3.	Středa	Jer 18,18–20, Žl 31, Mt 20,17–28 <i>sv. Perpetua a Felicity</i>	10. 3.	Sobota Mich 7,14–15.18–20, Žl 103, Lk 15,1–3.11–32 <i>sv. Jan Ogilvie</i>

RC MONITOR — zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Publikované zprávy jsou zveřejňovány na zpravodajském serveru <http://res.claritatis.cz>. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474.

Korespondenční adresa redakce: Res Claritatis, Husova 8, 110 00 Praha 1, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/2400.

Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, JUDr. Ing. Jiří Karas, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček. **Teologický poradce:** P. Mgr. Pavel Mayer OP.

Objednávky: Noviny jsou distribuovány zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na korespondenční adrese redakce. Jejich vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 10 Kč, což ročně znamená 240 Kč. Všem dárčům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.